

Бурак Эзцюрк

Узрост: 25 гадоў.

З маленства цікавіўся літаратурай, філасофіяй і кіно, у гэтых галінах напісаў шмат розных твораў. Цяпер працягвае вучобу ва Універсітэце Дзявятага верасня, факультэт мастацтваў, аддзяленне кінематаграфіі і пісьменніцтва.

Кароткая гісторыя без назвы.

Мне было гадоў шэсць або сем. У тое лета маму і тату разам з тысячамі іншых працоўных звольнілі з тытунёвай фабрыкі. Мяне і маю старэйшую сястру Мюневэр бацькі пакінулі бабулі з дзядулем, а самі далучыліся да масавых пратэстаў, якія ахапілі ўсю краіну. А лета выдалася сапраўды спякотнае і душнае. Было так гарача, што я нават баяўся, як бы не пасохлі нашы абрыкосы і шаўкоўніцы, і раз-пораз ліў на іх ваду з акна.

Які і раней, улетку ў дзядулевым доме сабраліся ледзь не ўсе мае сваякі. Прыехала нават сям'я цёткі Сэвінч – суседкі татавай сястры, што жыла ў Стамбуле, і ўнукі старэйшага дзядулевага брата з Мерсіна. У доме ўвесь час была нейкая беганіна, радасная мітусня. На пліце штосьці ўвесь час кіпела, стол быў заўжды накрыты, і кожную хвіліну хтосьці прыходзіў, а хтосьці сыходзіў. Звычайна мной ніхто не цікавіўся, мае пытанні заставаліся без адказу, і ўсе толькі папярэдзвалі, каб я не блытаўся пад нагамі.

Сястра са стрыечнымі звычайна глядзела тэлевізар у гасцёўні, а я сяду ў залі пры вялікім драўляным стале, рассыпаў гузікі з бабулінай скрынкі для рукадзелля і з цікаўнасцю разглядаў іх. Божа мой, якія яны былі прывабныя, якія прыгожыя! Цэлае лета можна было правесці, разважаючы пра тое, на якіх строях яны былі раней і да якіх іх можна было б прышыць. Сапраўды займальны занятак. У залі акурат ля дзвярэй стаяла велізарная тумба з тэлефонам. Калі надакучвалі гузікі, я браў з палічкі тэлефонны даведнік і практыкаваўся ў чытанні або, ад вельмі вялікай нуды, накручваў выпадковы нумар і намагаўся пагаварыць з тым, хто здымаў слухаўку. Адноўчы сястра злавіла мяне і добра дала на арэхі. Але ж у той час сусвет быў для мяне зусім маленькі і здавалася, што ўсе ў ім ведаюць адны адных. Я ж быў малым дзіцём, якое ніколі нікога не губляла і якога ніхто не пакідаў, сто для мяне было самай вялікай лічбай, і я думаў, што грошай, атрыманых за бутэлькі з-пад колы, хопіць, каб набыць што заўгодна, вось і ўсё.

Бацькі ў тое лета так і не вярнуліся на працу. Некаторы час нам давялося прасядзець на макаронах і вадзе. Дзядуля перажыў інсулт. Памерла цётка Айсэль. Стрыечныя браты і сёстры пераехалі ў іншы горад. Татаў брат зачыніў краму. Пасля гэтага лета яны толькі адзін раз прыязджалі на пахаванне, я ж да іх не ездзіў ніколі.

Новаспечаны беспрацоўны выпускнік універсітэта, я некаторы час сноўдаўся па Стамбуле. Фільмаў па маіх сцэнарыях не здымалі, кнігі не выходзілі, на працу ніхто не браў. Я вярнуўся на радзіму і пэўны час круціўся ў старога Мюнiра. Гэта быў дзядулеў сябар дзяцінства. Ён трымаў невялічкую краму на бульвары Газіасманпаша. Напрыканцы таго ўзгаданага лета ён узяў мяне ў памочнікі, і з гэтага пачалася мая вялікая прыязнасць да кніг. Сярод высачэзных паліц і велізарных тамоў губляўся я, маленькі. З сябрамі-кнігалюбамі, якія заходзілі ў нашую букіністычную краму, я намагаўся абмеркаваць прачытаныя гісторыі і ад усяго старадаўняга свяціўся знутры, нібы кропля расы. Што і казаць, цудоўны быў час...

Стары Мюнiр памёр восенню, у год майго вяртання са Стамбула. Сваякоў на радзіме ён не меў, і праз некаторы час букіністычную краму адчыніў я. З Зэйнеб мы пазнаёміліся прыкладна ў гэты самы час. Яна стаяла за прылаўкам абутковай крамы насупраць. Падчас перапынку абавязкова зазірала на гарбату, цікавілася кнігамі, а раз-пораз і мной. Яна скончыла літаратурны факультэт. А калі не змагла знайсці працу, то, як і я, вярнулася на радзіму ды ўзялася працаваць у першым-лепшым месцы. Зэйнеб жыла разам з хворай бабуляй і была адной з самых прыязных, самых уважлівых асоб, якіх я дагэтуль ведаў. Пры размове з ёй я моцна бянтэжыўся і мітусіўся, нібы верабей. Калі яна пыталася пра нешта асабістае і з цікаўнасцю глядзела мне проста ў вочы, мяне апаноўвала нейкае дзіўнае замяшанне. Я сам не заўважыў, як закахаўся. Вось так.

“Што змянілася?” – спытаўся я.

Яна маўчала.

Я хацеў простага адказу, які дазволіў бы мне спакойна рухацца далей, і ў той жа час баяўся таго, што яна можа сказаць. А калі-небудзь я быў смелым з ёй? Ды ніколі не быў. Я нават не мог зірнуць ёй у вочы з таго часу, як яна страціла бабулю. Вось і ўся справа.

“Ты нічога не скажаш?” – прамовіў я.

“Кемаль добры чалавек”, – толькі і змагла сказаць яна.

Так, ён сапраўды добры чалавек, але ж і я хіба лічуся дрэнным. Я ўсяго толькі беспрацоўны і атрымліваю адмовы ад усіх часопісаў, у якія звяртаюся, і я больш не магу трываць адно дзеля таго, каб усе навокал думалі, што ў мяне ўсё ў парадку. Не ведаю, ці гэта было дастатковай прычынай, і, магчыма, не даведаюся ніколі.

Тым летам дрэвы ў садзе засохлі, і я моцна сумаваў аб дзядулі.

Пераклад Таццяны Урублеўскай-Токер